

Юлія ГАЙБУРА

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та електронних платіжних систем,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

Наталія СЕМЕНИШЕНА

канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування
та технологій електронного бізнесу,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА: ОСНОВНІ ПІДХОДИ

Протягом тривалого періоду часу аграрні підприємства у процесі своєї господарської діяльності отримують фінансові результати, які носять або негативний характер (збитки), або позитивний (прибуток), але розмір цього позитивного фінансового результату залишається далеким не лише від бажаного, а й від мінімально допустимого. Вищезазначене зумовлює необхідність пошуку відповідних шляхів покращення такої ситуації та розробки механізмів їх реалізації.

Однією з причин виникнення кризової ситуації в аграрних підприємствах є низький рівень системи управління фінансовими результатами через неусвідомлення керівниками механізму цього управління, тобто складових цієї системи, послідовності дій, недооцінки чинників, що впливають на якість процесу управління, а головне – інструментарію системи управління фінансовими результатами. Саме некваліфіковані та помилкові дії менеджерів зумовлюють негативний фінансовий стан і навіть банкрутство аграрних підприємств.

Як відомо, управління – це комплекс дій, які пов'язані з ухваленням рішення, і подальша дія на об'єкт, що направлена на досягнення прийнятого рішення. Звідси, управління фінансовими результатами – це сукупність дій, пов'язаних з ухваленням рішення стосовно планування, розподілу та використання фінансових результатів суб'єкта господарювання [4, с. 242].

Система управління фінансовими результатами є індивідуальною для кожного підприємства, що зумовлено потребою врахування особливостей його фінансово-господарської діяльності та специфіки ринкового середовища її реалізації. Тому актуальними є розробка та реалізація менеджерами дієвих управлінських заходів,

спрямованих на оптимізацію величини фінансових результатів, забезпечення сталого зростання прибутковості та економічного розвитку підприємства у довгостроковій перспективі його діяльності з використанням спеціального інструментарію системи управління фінансовими результатами.

Управлінню підприємством на різних стадіях економічної кризи та розробці ефективного інструментарію антикризового управління приділяється велика увага в багатьох працях вчених. Зокрема, у своїх дослідженнях Л.В. Кривенко узагальнює думки вчених щодо сутності інструментального забезпечення розвитку економічної системи і зазначає, що це поняття включає взаємозалежну сукупність засобів, за допомогою яких досягаються пріоритетні цілі сталого розвитку: закріплення результатів кожного циклу відтворення, забезпечення ефективного взаємозв'язку між фінансовими ринками та ринками реального сектора території; відтворення системної якості зв'язків елементів регіональної системи та її здатності до подальшого саморозвитку [1, с. 33].

Саме тому особливої уваги набувають аналітичні інструменти управління фінансовими результатами підприємства. Використання цих інструментів спрямоване на оптимізацію величини фінансових результатів, забезпечення сталого зростання прибутковості та економічного розвитку підприємств в довгостроковій перспективі їх діяльності. Зокрема, автор наголошує на важливості використання оптимальних співвідношень темпів зростання фінансових результатів, тобто збільшення чистого прибутку має відбуватися швидше, ніж зростання доходу від реалізації продукції (виручки), що сприятиме зменшенню витрат виробництва та підвищенню рівня оборотності. Відповідно, спостерігатиметься зростання економічного потенціалу та ефективності використання ресурсної бази підприємства завдяки прискореній динаміці зростання обсягів реалізації порівняно із збільшенням величини активів. На думку Р.В. Скалюк, це забезпечить отримання підприємствами низки наступних переваг: 1) підвищення результативності господарської діяльності з урахуванням формування оптимального обсягу загальних витрат; 2) стале зростання прибутковості (зменшення збитковості), ділової активності; 3) примноження, оптимальна мобілізація та реалізація фінансового потенціалу, що сприятиме довгостроковому економічному розвитку підприємства [5, с. 279].

Як відомо, на фінансовий результат підприємства мають вплив низка факторів, серед яких можна виокремити: витрати, ціну, обсяг і структуру реалізованої продукції. Т.М. Одінцова, О.В. Невмержицька, І.В. Чаус розглядають методику аналізу співвідношень «витрати – обсяг – прибуток» (або CVP-аналіз; «Cost – Volume – Profit»), який вважається одним із найбільш ефективних засобів планування і

прогнозування діяльності підприємства. Автори визначають завдання, які дозволяє вирішити застосування цього інструменту, зокрема:

- оптимізувати пропорції між змінними і постійними витратами;
- оптимізувати пропорції між ціною і обсягами реалізації продукції;
- мінімізувати підприємницький ризик;
- оцінювати та прогнозувати фінансові результати;
- виявляти резерви та забезпечувати достатній запас фінансової стійкості;
- обґрунтувати рекомендації по покращенню роботи підприємства [3, с. 91].

Вищезазначене підкреслює важливість застосування аналітичних процедур при розробці інструментів системи управління фінансовими результатами в аграрних підприємствах.

Метою управління фінансовими результатами підприємства можна вважати забезпечення максимізації абсолютної величини чистого прибутку і стабільності його формування у часі. При цьому прибуток (і, відповідно, управління прибутком підприємства) розглядаються як джерело створення достатку акціонерів у формі грошових дивідендних виплат і максимізації ринкової вартості підприємства (його корпоративних прав) [6, с. 160].

Отже, управління фінансовими результатами включає: 1) облік складових фінансового результату; 2) формування фінансового результату; 3) розподіл фінансового результату; 4) контроль за використанням фінансового результату; 5) аналіз фінансового результату; 6) координацію дій з управління окремими складовими фінансового результату [2, с. 130].

Перелік джерел інформації:

1. Кривенко Л.В. Соціально-економічні інструменти забезпечення сталого розвитку. *Механізм регулювання економіки*. 2011. №2. С. 33-37.
2. Мануйленко В.В., Садовская Т.А. Управление прибылью организации: учеб. пособ. М.: *Финансы и статистика*. 2015. 312 с.
3. Одінцова Т.М., Невмержицька О.В., Чаус І.В. СVP-аналіз як інструмент управління фінансовими результатами підприємства. *Фінансовий простір*. 2013. №1(9). С. 90-95.
4. Савіцька Г.П., Шелест Н.А. Управління прибутком підприємства. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Серія : Економіка і управління*. 2016. Вип. 36. С. 241-248.
5. Скалюк Р.В. Аналітичні інструменти оптимізації управління фінансовими результатами промислових підприємств. *Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки*. 2011. № 1(55). С. 277-279.
6. Щербанюк О.М. Управління прибутком підприємств України в сучасних умовах. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. №8. С. 157-164.